

УДК 633.11:632.7

Шушківська Н. І., кандидат с.-г. наук, доцент кафедри технологій в рослинництві та захисту рослин
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: shushkivska57@gmail.com

ГРУНТОВА ЕНТОМОФАУНА АГРОБІОЦЕНОЗУ ПШЕНИЧНОГО ПОЛЯ В УМОВАХ НВЦ БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО НАУ

Пшениця є найважливішою продовольчою культурою. Пшениця озима одна з стародавніх рослин і в зв'язку з цим до неї здавна пристосувалась значна кількість шкідливих комах. Особливої актуальності набуває висока культура захисних заходів на основі постійного спостереження за фітосанітарним станом агробіоценозу.

Ґрунтова ентомофауна на полях пшениці озимої більшою мірою представлена багатодітними комахами. Найбільшою чисельністю та біорізноманіттям характеризується ряд твердокрилих (Coleoptera). Найповніше представлені родини жужелиці (Carabidae), ковалики (Elateridae), стафілініди (Staphylinidae), пластинчастовусі (Scarabaeidae), також трапляються представники інших родин, чисельність яких є незначною і загалом складає 4,7%.

Жужелиці (Carabidae) є наймасовішою родиною серед твердокрилих, частка яких складає 48,7% загального ґрунтового ентомокомплексу пшеничного поля. Найбільшою чисельністю відзначалась жужелиця волохата (*Harpalus rufipes* Deg) яка є хижаком, а також виявлені личинки фітофага *Zabrus tenebrioides* Goez.

Особливе місце в ґрунтовій ентомофауні пшеничного поля належить фітофагам з родини ковалики (Elateridae) та пластинчастовусі (Scarabaeidae), їх частка становить 27,4%. Серед них личинки коваликів (дротяники) виявлені

у 66,4% проб, щільність становить 2,8 особин на м², що не перевищує поріг шкідливості (5–8 особин на м²). Незначною виявилась щільність личинок хлібних жуків, їх виявлено 0,75 особин на м², за порогової – 2–3 особин на м².

Значною чисельністю серед жуків, що мешкають у ґрунті пшеничного поля відзначались корисні комахи з родини стафілінід (Staphylinidae). Комахи цієї родини є активними ентомофагами, більшість з яких знищують кліщів та личинок мух.

Під час дослідження ентомокомплексу поверхневого шару ґрунту пшеничного поля в невеликій кількості виявлені жуки із родин: чорнотілок (Tenebrionidae), листоїдів (Chrysomelidae), довгоносиків (Curculionidae).

Серед лускокрилих (Lepidoptera) домінує озима совка (*Agrotis segetum* Schiff. (родина Noctuidae), а також трапляються гусениці й інших підгризаючих совок. Вони завдають незначної шкоди молодим рослинам. Їх щільність становить 1,2 екз./м² (ЕППШ – 2–3 екз./м²).

За проведення ґрунтових розкопок на полях пшениці озимої виявлені пупарії пшеничної мухи *Phorbia secura* Tiensum., та личинки озимої мухи *Leptochylemyia coarctata* F. (ряд Diptera, родина Anthomyiidae).

Частка представників всіх інших рядів комах була значно меншою і загалом складала 13,4%.

УДК 632.7:634.25(477.7)

Юдицька І. В., молодший науковий співробітник
Мелітопольська дослідна станція садівництва імені М. Ф. Сидоренка ІС НААН
e-mail: i.uditskaia@ukr.net

ВПЛИВ АБІОТИЧНИХ ФАКТОРІВ НА СТРОКИ ПОЯВИ ОСНОВНОГО ШКІДНИКА ПЕРСИКА В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ

В умовах Півдня України концентруються значні площі, на яких вирощуються багаторічні плодові насадження, зокрема кісточкові. Вагому частину цих земель займає така культура, як персик.

Для отримання плодів високої товарної якості, в тому числі персика, велике значення має система захисту даної культури від комплексу шкідників, видовий склад та рівень домінування яких може постійно змінюватися, що зумовлено дією погодних та біотичних факторів середовища, зокрема показників температури, вологості та суми опадів, які впливають на розвиток та розмноження шкідливих видів.

За даними дослідників в умовах Степу України за останні 15 років відмічено збільшення

температури повітря на 1,7 °С, при цьому сума ефективних температур вище +10 °С підвищилася в середньому на 151 °С. Зважаючи на це, шкідники починають реактивацію в більш ранні періоди і заселяють дерева, що призводить до значних втрат врожаю. Зважаючи на це уточнення впливу змін клімату на розвиток основних шкідників у насадженнях персика в умовах Південного Степу України є важливою складовою визначення оптимальних строків застосування засобів захисту.

Дослідження проводили в умовах Науково-виробничої дільниці «Наукова» Мелітопольської дослідної станції садівництва імені М. Ф. Сидоренка ІС НААН у насадженнях персика протягом 2018–2021 рр. згідно загальноприйнятих методик.